

Keuzedeel mbo

Voortplanting en fokkerij

gekoppeld aan één of
meerdere kwalificaties mbo

Code

K0132

Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid
Gevalideerd door: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid
Op: 14-01-2016

1. Algemene informatie

D1: Voortplanting en fokkerij

Studielast

480

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Gekoppeld aan kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Relevantie van het keuzedeel

In de sector dier is vraag naar beroepsbeoefenaars die voldoende kennis en vaardigheden bezitten om veilig en verantwoord met dieren te kunnen fokken. Het kan zowel gaan om productiedieren, gezelschapsdieren of recreatiedieren.

Beschrijving van het keuzedeel

Het keuzedeel gaat over het fokken van dieren. Het behandelt het opstellen van een fokplan, genetica, bevuchting en het begeleiden van het voortplantingsproces t/m de geboorte van het jonge dier.

De verzorging van moederdier en jong komen vervolgens aan de orde evenals de socialisatie (waar noodzakelijk en gewenst) van het jonge dier. Hygiëne en ziektepreventie zijn verder nog belangrijke onderwerpen die aan de orde komen.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verdiepend

2. Uitwerking

D1-K1: Begeleiden voortplanting dieren

Complexiteit

De complexiteit wordt bepaald door een aantal factoren. De beginnend beroepsbeoefenaar heeft goede kennis van genetica nodig en moet de juiste afwegingen maken over tijdstip van voortplanting. Daarnaast schat hij de mate van zorg voor moederdier en nakomeling(en) goed in en schakelt tijdig deskundigen in. Het fokken van paarden is veelal een kostbare aangelegenheid, het afbreukrisico is groot. De beginnend beroepsbeoefenaar heeft kennis van en inzicht in de conditie van dieren en wijkt af van vaste aanpak indien noodzakelijk.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

Het is de verantwoordelijkheid van de beginnend beroepsbeoefenaar om bij selectie van ouderdieren te bepalen of deze fokdieren mentaal en fysiek geschikt zijn voor fokken en passen bij het fokdoel. Zo kan er een spanningsveld liggen tussen het bedrijfsresultaat en het welzijn van het moederdier (intensiteit van de dracht). De beginnend beroepsbeoefenaar moet hier op verantwoorde wijze mee omgaan. De gezondheid en/of levenskansen van moederdier en nakomeling(en) worden mede bepaald door de keuzes die hij maakt.

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een organisatorische, coördinerende, controlerende en aansturende rol. Afhankelijk van de organisatie heeft hij ook een uitvoerende rol. Hij is zelfstandig werkzaam en legt achteraf verantwoording af. Zijn werkomgeving is herkenbaar, soms wisselend, soms internationaal.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van genetica ten behoeve van het fokken van dieren
- heeft specialistische kennis van het fokproces van dieren
- heeft specialistische kennis van veel voorkomende rassen en hun specifieke verzorging
- heeft kennis van anatomie en fysiologie van de voortplantingsorganen van dieren
- heeft specialistische kennis van dierenwelzijn op het gebied van voortplanting en fokkerij
- heeft specialistische kennis van gedragskenmerken van dieren gerelateerd aan de voortplanting
- heeft kennis van wet- en regelgeving op het gebied van het fokken van dieren
- heeft kennis van het kostenaspect van het fokken van dieren
- heeft kennis van veel voorkomende erfelijke gebreken
- heeft kennis van het stamboekwezen en keuringen
- heeft kennis van dracht en geboorte
- heeft kennis van de geschiedenis van de fokkerij
- heeft kennis van fokwaarden
- heeft kennis van moderne voortplantingstechnieken zoals KI, embryo transplantatie en klonen
- heeft kennis van het effect van inteelt of kruisen op het fokresultaat
- kan voorkomende registratiesystemen gebruiken
- kan zorgdragen voor identificatie van het dier
- kan dieren hanteren en/of fixeren
- kan laboratoriumtechnieken toepassen om zaad te beoordelen
- kan dieren klaarmaken en vervoeren ten behoeve van keuringen
- kan overdracht van ziekten vermijden

D1-K1-W1: Stelt fokplan op

Omschrijving

Afhankelijk van de beroepscontext stelt de beginnend beroepsbeoefenaar een fokplan op voor dieren en bepaalt de keuze van de ouderdieren op grond van beschikbare informatie over gezondheid, levensduur en gewenste eigenschappen van de dieren. Hij toont aan dat hij actief erfelijke gebreken vermijdt met behulp van voor de soort en het ras beschikbare testen of bloedonderzoek. Hij bepaalt welke werkzaamheden, materialen en middelen nodig zijn en op welk moment. Hij bewaakt vervolgens het fokplan. Indien de fok niet het gewenste resultaat oplevert onderzoekt hij zo nodig met behulp van deskundigen wat er aan de hand kan zijn en stelt hij het fokplan bij.

D1-K1-W1: Stelt fokplan op

Resultaat

Een werkbaar, uitvoerbaar en efficiënt fokplan, met een zo groot mogelijke kans op nakomelingen met de gewenste eigenschappen.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- past weloverwogen kennis van genetica toe;
- beargumenteert de keuze van ouderdieren;
- hanteert een realistische planning;
- analyseert systematisch het proces om eventuele tegenvallende resultaten te kunnen verbeteren.

De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Analyseren, Plannen en organiseren

D1-K1-W2: Begeleidt voortplantingsproces

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar begeleidt het voortplantingsproces van de dieren. Hij bewaakt diergezondheid, diervoeding en hygiëne in relatie tot vruchtbaarheid. Hij interpreteert diergedrag in relatie tot vruchtbaarheid en stelt de cyclus vast. Op basis van het fokplan brengt hij ouderdieren bij elkaar. Waar nodig assisteert hij bij de dekking en het vangen van sperma. Hij beoordeelt sperma en assisteert bij de inseminatie.

In voorkomende gevallen assisteert hij deskundigen (dierenarts) bij onderzoek en vruchtbaarheids- en voortplantingsbehandelingen van de dieren. Hij controleert of laat controleren of de bevruchting succesvol is verlopen en controleert daarna het moederdier regelmatig. Hij verzorgt de moederdieren ten tijden van de dracht. Hij assisteert in voorkomende gevallen bij de geboorte van dieren.

In noodzakelijke gevallen labelt hij het verblijf volgens de bedrijfsprocedure. Hij zorgt voor een aangepaste leefomgeving en observeert de dieren goed. Hij registreert en rapporteert het fokproces en -resultaat.

Resultaat

De begeleiding van het voortplantingsproces is optimaal. Diergezondheid en dierenwelzijn zijn steeds gewaarborgd. De registratie van noodzakelijke gegevens is in orde.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- overlegt tijdig met deskundigen/betrokkenen;
- is alert op diergedrag en veiligheid;
- werkt met aandacht voor dierenwelzijn en diergezondheid;
- verzorgt nauwkeurig registratie van en communicatie over proces en resultaat;
- past wet- en regelgeving toe.

De onderliggende competenties zijn: Formuleren en rapporteren, Vakdeskundigheid toepassen, Instructies en procedures opvolgen, Samenwerken en overleggen

D1-K1-W3: Verzorgt moeder en jong

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar draagt zorg voor het moederdier en de nakomelingen. Dit houdt in dat hij moeder en jongen regelmatig controleert, noodzakelijke nazorg geeft en verder met rust laat. Indien nodig schakelt hij hierbij een deskundige in. Hij speent de jongen en scheidt zo nodig mannelijke en vrouwelijke dieren (nakomelingen en/of ouderparen). Hij socialiseert de jonge dieren.

Resultaat

Moeder en jongen zijn gecontroleerd en verzorgd. De jonge dieren zijn goed hanteerbaar en geschikt voor verdere training en/of omgang met publiek en klanten, afhankelijk van het gebruiksdoel.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- biedt bedreven en deskundig nazorg;
- is alert op dierenwelzijn;
- gaat geduldig en zorgvuldig om met dieren;
- past de juiste techniek en middelen toe bij het socialiseren;
- toont inzicht in natuurlijk gedrag van dieren;
- schakelt tijdig deskundigen in.

De onderliggende competenties zijn: Ethisch en integer handelen, Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Samenwerken en overleggen